

Zaproszenie

29 maja 2022 r. godz. 10.00 Msza Św. w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego w 82. rocznicę likwidacji obozu jeńców wojennych w Ostaszkwie.

Przed Mszą Św. 5-minutowe wprowadzenie historyczne.

Po Mszy Św. indywidualne przejście na ul. Mickiewicza 36 przed wejście do VI Liceum Ogólnokształcącego, gdzie znajduje się tablica poświęcona przodownikowi Policji Państwowej z III Komisariatu w Lublinie Bolesławowi Rybczyńskiemu.

Organizatorzy:

Parafia pw. NSJ w Lublinie, Urząd Miasta Lublina, Lubelski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubelskiego, Stowarzyszenie Rodzina Katyńska.

Obóz jeńców w Ostaszkwie.

Przetrzymano tam głównie policjantów, ale także strażników więziennych i granicznych czy żandarmów wojskowych.

Największy liczebnie obóz jeńców polskich założono w monasterze Nilowa Pustyni, położonym 11 km od Ostaszkowa, na północny zachód od Kalinina (dawny Twer), przy linii kolejowej Wielkie Łuki-Bołogoje, tj. około 300 km na północny zachód od Moskwy. Na początku listopada 1939 r. zgromadzono tu 8397 jeńców, a kwietniu 1940 r. liczył 6570. Mieścił się w kompleksie zabudowań poklasztornych na wysepce Stołbnyj na jeziorze Seliger. O ile w Kozielsku i Starobielsku oficerowie stanowili przytłaczającą większość, o tyle tutaj było ich zaledwie 400. Do Ostaszkowa trafili natomiast w większości wzięci do niewoli funkcjonariusze Policji Państwowej, Policji Województwa Śląskiego, Straży Granicznej oraz żołnierze Korpusu Ochrony Pogranicza. W obozie tym umieszczono ludzi uważanych przez NKWD za szczególnie niebezpiecznych, a więc oficerów, podoficerów i szeregowych wywiadu, żandarmerii wojskowej, straży granicznej, służby więziennej oraz kilka tysięcy policjantów, pochodzących w większości z zachodnich województw, a także kilkuset podoficerów służby liniowej. Poza tym w Ostaszkwie przebywało kilkudziesięciu księży i prawników oraz pewna liczba osadników wojskowych i ziemian, wywiezionych ze wschodnich województw II Rzeczypospolitej. Obóz w Ostaszkwie był najbardziej różnorodny pod względem składu osobowego. Warunki pobytu w obozie ostaszkwskim były znacznie gorsze niż w Kozielsku i Starobielsku, o czym świadczy choćby liczba 92 zmarłych w czasie kilkumiesięcznego pobytu (głównie na gruźlicę).

(...) Likwidacja obozu w Ostaszkwie rozpoczęła się 4 kwietnia 1940 r. i trwała do 19 maja 1940 r. Nad sprawnym przebiegiem operacji wywożenia i mordowania jeńców czuwał Błochin, specjalnie oddelegowany funkcjonariusz centrali NKWD. Codziennie partię jeńców pędzono do stacji kolejowej Soroga, gdzie ładowano ich do wagonów więziennych i przez Bołogoje transportowano do Kalinina (obecnie Tweru). Tam na stacji czekały samochody zwane „czornymi woronami”, które przewoziły Jeńców do miejscowego więzienia i siedziby Zarządu Obwodowego NKWD przy ulicy Sowieckiej. Do wieczora byli przetrzymywani w celach piwnicznych. Już 5 kwietnia 1940 r. UNKWD obwodu kalinińskiego potwierdza

przyjęcia pierwszych 343 jeńców wojennych z obozu w Ostaszkowie. Wieczorem, w dolnej kondygnacji gmachu NKWD, rozgrywał się ostatni akt dramatu. Rozstrzeliwania rozpoczynały się wieczorem i trwały do świtu. W jednym z pomieszczeń piwnicznych sprawdzano dokumenty, tożsamości jeńca, po czym skutego przeprowadzano do celi śmierci, wyłożonej materiałami dźwiękochłonnymi. Ciała pomordowanych wywożono o świcie samochodami do lasu nad rzeką Twercą, na teren ośrodka wypoczynkowego NKWD we wsi Jamok koło Miednoje. Następnie wrzucano je bezładnie do wykopanych przez koparkę dołów i zasypywano. Tego samego dnia 05 kwietnia 1940 r. szyfrogramem o treści „Wykonano 343”, UNKWD w Kalininie powiadomiło centralę w Moskwie o zamordowaniu wszystkich jeńców z pierwszego transportu z Ostaszkowa.

Z obozu w Ostaszkowie ocalała bardzo niewielka grupa jeńców. Do Pawliszczewa Boru trafiło zaledwie 127 (w niektórych źródłach 124), z tego 60 z transportu z 29 kwietnia 1940 r., 45 z transportu z 13 maja 1940 r. i 19 z transportu z 16 maja 1940 r. Ostatecznie obóz rozwiązano w lipcu 1940 r., w późniejszych zaś latach skrzętnie usuwano wszelkie możliwe ślady, związane z pobytem jeńców polskich na wyspie.

Źródło: tekst opracowano na podstawie — Zbiór dokumentów sowieckich pt. Katyń. Dokumenty zbrodni', 1.1, Jeńcy niewypowiedzianej wojny, sierpień 1939 - marzec 1940, Warszawa 1995; t. II, Zagłada marzec-czerwiec 1940, Warszawa 1998.

Źródło: <https://www.policja.pl/pol/aktualnosci/186968,4-kwietnia-1940-r-rozpoznano-likwidacje-obozu-w-Ostaszkowie.html>